

اهمیت تولید ملی و حمایت از کالای ایرانی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

علی رهنما^۱، فتح‌الله جباری^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۶/۷

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۸/۲

چکیده

تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه‌ی کشورمان مهم‌ترین متغیر زندگی اجتماعی است. حفظ فرهنگ اصیل ایرانی، عمقی شدن نگاه مسئولان به مقوله‌ی خطر نامرئی هجمه‌ی فرهنگی همچنان توجه به صدمات اقتصادی و تجاری که توسط ورود کالاهای خارجی به کشور تحمیل می‌شود، نیازمند توجه و بازبینی است. بررسی اندیشه‌های راهبردی رهبران بزرگ، یکی از ارزشمندترین فرصت‌هایی است که برای شناخت مسیر و حرکت یک جامعه باید به درستی صورت پذیرد. بسط و روشن کردن ابعاد این اندیشه‌ها، استخراج الگوها از دل بیانات و طراحی راهکارهایی به عنوان دستورالعمل‌های اجرایی این الگوها، همگی از نتایج شناخت درست اندیشه‌های راهبردی رهبران بزرگ است. هم‌زمان با تحویل سال نو یکی از مباحث مهم و مبتلا به جامعه در یک چارچوب کلی و هدفمند از زبان رهبر معظم انقلاب اسلامی طرح شد که می‌بایست آن را در یک مسیر و مکمل توسعه‌ی اقتصادی و دستیابی به اهداف چشم‌انداز قلمداد کرد.

حاصل این مقاله که با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله) محقق شده این است که با مشارکت مردمی در امر تولید و حمایت از کالای ایرانی، مبارزه با قاچاق در سطح ملی، امنیت اقتصادی را به ارمغان می‌آورد و توانمندی اقتصادی، مجموعه‌ای از شرایط، عوامل و ساختارهای اجتماعی است که موجب دلگرمی و آسایش خاطر و شوق مردم به کار و امید به آینده می‌شود.

کلیدواژگان: مقام معظم رهبری، تولید ملی، اقتصاد مقاومتی، کالای ایرانی

۱- کارشناس ارشد علوم سیاسی (نویسنده‌ی مسئول): ferdos54@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد فقه و اصول

مقدمه

کشور ما علی‌رغم بهره‌مندی از منابع و امکانات غنی با مسائل و مشکلاتی رو به رو است. رهبر معظم انقلاب در دیدارهای مختلف راهکارهایی را برای مقابله با مسائل و مشکلات اقتصادی کشور و بهبود وضع معیشت مردم ارائه کرده‌اند. ایشان معتقدند حل مشکلات از جمله مشکلات اقتصادی کشور در گرو تقویت تولید داخلی و عمل به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی می‌باشد.

مسئله‌ی فرهنگ‌سازی در این زمینه امری خطیر است که مطالعه و بررسی دقیق جوانب آن، همکاری و همیاری جمعی مردم، دولت، تولیدکنندگان و طراحان و برنامه‌ریزان را طلب می‌کند و باید به خاطر داشت که فرهنگ‌سازی در مورد موضوعی خاص در میان آحاد جامعه، کاری است موجد تلاش بسیار زیاد و خستگی‌ناپذیر و نباید انتظار داشت که چنین امری به سرعت اتفاق بیفتد، بلکه تمام تلاش باید مصروف این باشد که نوع چینش پایه‌های این فرهنگ‌سازی درست و دقیق صورت بگیرد تا در درازمدت جامعه از نتایج آن بهره‌مند شود (اسماعیل‌پور، ۱۳۸۳، ۱۵). تبدیل مصرف تولیدات داخلی در میان مردم به یک عادت، فرهنگ و در مرتبه‌ی بالاتر یک فریضه، امری بسیار مبارک است که در این مجال سعی می‌کنیم به ابعاد و زمینه‌های فرهنگ‌سازی و ابزارهای آن اشاره کنیم.

واقعیت آن است که چه بخواهیم و چه نخواهیم گرایش به سمت مصرف کالاهای خارجی در کشور ما وجود دارد و آثار و عوارض سوء آن در همه‌ی جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور قابل مشاهده است. برای اصلاح این عادت ناپسند باید دست به دست هم بدهیم و از راه‌های درست وارد شویم تا تحقق کامل اهداف جهاد اقتصادی را شاهد باشیم.

بیان مسأله

وجود و گسترش قاچاق کالاهای خارجی، عملکردهای اقتصادی کشور را تحت تأثیر قرار خواهد داد. از این میان اولین اثر وارد کردن کالای خارجی و قاچاق، تأثیر منفی آن بر درآمدهای دولت است. ورود کالاهای خارجی بخشی از درآمدهای دولت

را تحت تأثیر قرار داده و با انگیزه‌ی فرار از محدودیت‌های تعرفه‌ای موجود در بخش تجاری کشور انجام می‌شود؛ به این صورت که ورود کالای خارجی رشد در آمد دولت را کاهش می‌دهد. این کاهش، کمیت و کیفیت عرضه‌ی کالاها و خدمات عمومی را در جامعه پایین می‌آورد. این واقعیت می‌تواند کارکرد سیاست‌های تولیدی و توزیعی دولت را در عمل با مشکلات جدی مواجه سازد؛ در حالی که با اطلاع از روند یا حجم قاچاق می‌توان در سایه‌ی اتخاذ راهکارهای مناسب، فعالیت‌های اقتصادی غیررسمی را به سمت فعالیت‌های اقتصادی رسمی ثبت شده در حساب‌های ملی هدایت کرد. این مهم اطلاع از اندازه‌ی ورود کالا در ایران و شناسایی چیستی و چرایی این پدیده را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد (مداح، ۱۳۸۴، ۶)؛ بنابراین بایستی اهمیت تولید ملی و حمایت از کالای ایرانی را بررسی کنیم و چگونگی حمایت از تولیدات ملی را با بیانات مقام معظم رهبری (مدظله) مد نظر قرار دهیم تا از این طریق کاهش این پدیده‌ی شوم مؤثر واقع شود.

ضرورت تحقیق

علی‌رغم بهره‌مندی کشور ما از منابع و امکانات غنی با این حال با مسائل و مشکلات فراوانی رو به رو است. رهبر معظم انقلاب در دیدارهای مختلف راهکارهایی را برای مقابله با مسائل و مشکلات اقتصادی کشور و بهبود وضع معیشت مردم ارائه کرده‌اند. ایشان معتقدند حل مشکلات کنونی، از جمله مشکلات اقتصادی کشور در گرو تقویت تولید داخلی و عمل به سیاست‌های اقتصاد مقاومتی می‌باشد. ممکن است بعضی بگویند این مسأله‌ی تولید که مقام معظم رهبری (مد ظله) به کرات بیان می‌کند و همیشه به طور مرتب تکیه دارد، چه تأثیری در رونق اقتصادی کشور خواهد داشت. به نظر می‌رسد حال با وضع کنونی که تحریم هستیم و فشارهای بین‌المللی بیش‌تر شده، رونق تولید داخلی و حمایت از کالای ایرانی و نگاه به درون بیش‌تر احساس می‌شود؛ بنابراین بر آن شدیم با توجه به فشارهای داخلی و خارجی و تضعیف بنیه‌ی اقتصادی مردم، بر اساس گفتمان مقام معظم رهبری (مد ظله) در باب حمایت از تولید ملی و خرید کالای

ایرانی تحقیقی صورت پذیرد تا با بهره‌گیری از این بیانات ارزشمند، چراغی فراروی دولت‌مردان و مردم روشن گردد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی: اهمیت تولید ملی و حمایت از کالای ایرانی با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله) است.

اهداف فرعی: ۱- بررسی تولید ملی؛ ۲- بررسی اقتصاد مقاومتی.

سؤال تحقیق

سؤال اصلی: آیا می‌توان با نگاه به تولید ملی و حمایت از تولید داخلی با کیفیت از ورود کالای خارجی بی‌نیاز شد و در جهت حمایت از کالای ایرانی گام برداشت؟

پیشینه‌ی تحقیق

۱- مقاله‌ی مزیت‌های تولید ملی و حمایت از کالای ایرانی، نوشته‌ی دکتر علی کاظمی، عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان. نویسنده در این مقاله سعی داشته ۹۱ مزیت این حرکت عظیم را مورد اشاره قرار دهد و بگوید، خرید و حمایت از تولیدات و محصولات ساخت داخل کشور در ابعاد بین‌المللی، ملی و محلی می‌تواند آثار مثبت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، فنی، قانونی، علمی و تحقیقاتی فراوانی را بر جا گذاشته است.

۲- مقاله‌ی «آثار گسترش تولید ملی» نوشته‌ی دکتر محمود ملکی، عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی. این نوشتار به صورت اجمالی و سریع، به آثار گسترش تولید ملی می‌پردازد. پرسش مهمی که باید به آن پرداخته شود آن است که آثار گسترش ملی چیست؟ در پایان بحث به این نتیجه می‌رسد که واقعیت آن است که امروزه کشورها متکی بر استقلال اقتصادی خود می‌توانند از مواضع سیاسی مستقل خویش در مجامع بین‌المللی دفاع کنند. حاصل آن که اگر کشوری از لحاظ اقتصادی وابسته به کشورهای دیگر باشد، از لحاظ سیاسی هم، تحت تأثیر وضعیت اقتصادی خود، بخت چندانی برای استقلال رأی مؤثر نخواهد داشت.

۳- بر اساس نظریه‌ی هکشر- اوهلین کشورها در کالاهای صادراتی خود از عواملی استفاده می‌کنند که به طور نسبی از آن عامل تولید بیش‌تری در اختیار دارند و آن کالاهایی را وارد می‌کنند که به طور نسبی عامل تولید آن کالاها را در اختیار ندارند. در این نظریه فرض می‌شود که یک بازار خالص رقابتی وجود دارد که بر اساس تجارت آزاد مبادلات جهانی تنظیم شده است.

۴- برآزش و سالواتوره (۱۹۹۰) در اقتصاد آمریکا در دوره‌ی زمانی ۱۹۵۸-۱۹۸۱ ترکیب عوامل تولید در صادرات و واردات را در قالب جدول داده- ستانده مطالعه کرده‌اند.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحلیلی بوده و برای جمع‌آوری مطالب بیش‌تر به بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله) ارجاع شده است.

تعریف مفاهیم

تولید

از (ول د) به معنای ازدیاد است. وَكَلَدَتِ الارضُ البنات؛ یعنی زمین گیاه را سبز کرد. موالید: فرزندان. تَوَالَدَ القوم: عده‌ی قوم زیاد شد (آن قوم زیاد شدند). وَكَلَدَ: بچه، فرزند و هر چیزی که از چیزی دیگر به وجود آمده است. وَالِدٌ: زاینده، وَالِدَانُ: پدر و مادر، وَكُلُودٌ: بسیار زاینده. (حیدرزاده، ۱۳۹۰، ۱۰)

ملی

به معنای ملت است. ملل: ملت‌ها، مردم دنیا. ملت به معنای آیین و روش و مذهب نیز می‌باشد. (همان، ۱۰)

تولید ملی

منظور از تولید ملی در این جا؛ یعنی مردم، خود تولیدکننده‌ی نیازهایشان باشند. تولید ملی، همان تولید مردمی است؛ یعنی خود مردم در تولیدات نقش داشته باشند؛ حال چه تولیدکننده باشند و چه مصرف‌کننده. تمامی محصولات و خدمات و خلاقیت‌هایی است که حاصل کار یدی و فکری آحاد مردم ایران است که با

بهره‌گیری از توان و امکانات مادی و معنوی و نیروی انسانی پدید می‌آید تا مردم ما را از بیگانگان مستغنی و بی‌نیاز گرداند و نیز جامعه‌ی جهانی را از این تولیدات برخوردار سازد. تولید ملی که با حمایت از نیروی کار و سرمایه‌ی ایرانی رقم می‌خورد گامی است در جهت استقلال اقتصادی، فرهنگی و سیاسی ما. (آهنگری، ۱۳۹۱، ۱۱)

گام‌های تحقق جهاد اقتصادی

شاید اصلی‌ترین گام‌های دست یافتن به این هدف را بتوان به صورت زیر خلاصه کرد: - دست از کالای ایرانی برداریم: تأکید بر مصرف کالای ایرانی، فقط توصیه‌ای برای مصرف‌کنندگان نیست، بلکه تولیدکننده هم باید با ارائه‌ی کیفیت برتر و قیمت پایین‌تر، اجازه ندهد که مشتریان به کالای خارجی تمایل پیدا کنند. تولیدکننده باید مصرف‌کننده را محترم بشمارد و کالای مرغوب به او بدهد و مصرف‌کننده هم باید تا جنس ایرانی هست، جنس خارجی نخرد؛ البته به این معنا نیست که مردم، چشم‌پسته کالای نامرغوب و گران بخرند. برای ریشه‌کن کردن عادت مصرف کالای خارجی در کشور، نمی‌توان همه چیز را به حال خود رها کرد و اجازه داد فساد فراگیر شود، آن وقت با استفاده از زور و مجازات به برخورد با آن پرداخت، بلکه منظور این است که مشتریان ضمن خرید کالای داخلی، عیب و ایراد آن را هم بگیرند، انتقاد کنند و به تولیدکنندگان داخلی برای بهبود کیفیت فشار بیاورند؛ ولی دست از کالای ایرانی برندارند و از سوی دیگر همه‌ی دستگاه‌های اجرایی و تصمیم‌گیر باید از تولید داخلی و تولیدکننده‌ی ایرانی حمایت جدی نمایند. (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۴)

- خرید کالای ایرانی، افتخار ملی: در مبارزه با عادت زشت خرید کالای خارجی باید از همه‌ی راهکارهای فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی، جزایی و... بهره‌جست و به یاد داشت این پدیده، یک پدیده‌ی چندبعدی است و مبارزه باید همه‌ی ابعاد آن را فراگیرد. در این مبارزه باید از کار فرهنگی، تبلیغات و آماده‌سازی فکر و رفتار نوجوان و حتی کودکان بهره‌جست و از تأثیر رسانه‌های دیداری و شنیداری و مکتوب برای اصلاح رفتار اجتماعی استفاده کرد. در این میان آموزش و پرورش، وزارت ارشاد، صدا و سیما، دستگاه‌های آموزش عالی، مطبوعات و... می‌توانند نقش مهم و ارزنده‌ی

خود را در این راه ایفا کنند تا ایرانی با افتخار از کالای ایرانی استفاده کند. (همان، ۱۳۹۳)

- خرید کالای خارجی، نابودی فرصت‌های شغلی: وزارت بازرگانی به همراه سایر دستگاه‌های مسئول باید با شناسایی کالاهای خارجی که به لحاظ کیفیت از کالاهای داخلی برتر نیستند، در سطح بازارهای کشور و با اتخاذ سیاست‌های مناسب گمرکی در عمل جلوی فروش آن را بگیرد؛ چرا که خرید کالاهای خارجی برابر است با نابودی فرصت‌های شغلی و اگر کالاهای خارجی به وفور عرضه نشود، خرید آن نیز کاهش می‌یابد.

- خرید کالای ایرانی، تشویق اقتصاد ملی: کسی که می‌خواهد برای راه‌اندازی صنعت، کشاورزی و یا دام‌پروری سرمایه‌گذاری کند، باید مطمئن باشد که با ورود افراد متقلب و متخلف به بازار و واردات بی‌رویه‌ی کالای خارجی، تولید او تحت فشار رقابت ناسالم، به تعطیلی نخواهد کشید.

بازرگان و تاجری که سرمایه‌ی خود را به بازار می‌آورد، باید مطمئن باشد که با واردات کالای خارجی یا ورود اجناس تقلبی به بازار توسط سودجویان و قاچاقچیان، ورشکست نمی‌شود. مصرف‌کننده‌ای هم که بازار می‌رود، می‌خواهد، مطمئن باشد که در کیفیت و قیمت، سرش کلاه نمی‌گذارند. لازمه‌ی همه‌ی این‌ها نظارت دقیق دولت است. در کشورهایی که اقتصاد قوی دارند، حتی انجام معاملات کوچک به دور از دید دولت، امری غیرممکن است؛ اما در کشورهایی که اقتصاد ضعیف دارند به راحتی می‌توان حتی با چمدان، انبوه پول نقد را جا به جا کرده و با آن معامله‌ی مخفی ترتیب داد. (امام‌خامنه‌ای، ۱۳۹۴)

- همه با هم کالای ایرانی: برای ریشه‌کن کردن عادت مصرف کالای خارجی در کشور، نمی‌توان همه چیز را به حال خود رها کرد و اجازه داد فساد فراگیر شود، آن وقت با استفاده از زور و مجازات به برخورد با آن پرداخت. همه‌ی دستگاه‌های دولتی و وظیفه دارند با اقدامات پیشگیرانه، اجازه‌ی شکل‌گیری تخلف را ندهند و دامنه‌ی ورود قانونی و غیرقانونی (قاچاق) کالای خارجی را محدود کنند. در آن صورت هر چند

نمی‌شود برخورد قضایی و انتظامی را تعطیل کرد، ولی طبیعی است که این برخوردها چاره‌ساز نخواهد بود.

- بازدارندگی و پاسداری از حقوق مصرف‌کنندگان: سیاست‌های بازدارنده در زمینه‌ی ورود کالای خارجی غیرضرور به کشور نه تنها باید قاطعانه اجرا شود، بلکه باید بازدارنده باشد تا متخلفان بزرگ و مفسدان اقتصادی دانه درشت که با واردات بی‌رویه و سودجویانه ضربات کاری را به اقتصاد کشور و روند جهاد اقتصادی وارد می‌کنند، در امان باشند و با هزار ترفند، این قوانین را دور زده و به مقاصد خود برسند. آنچه مسلم است بازدارندگی به نوعی حمایت و پاسداری از حقوق مصرف‌کنندگان است.

- حمایت از کالای ایرانی، پاسداری از اقتصاد ملی: اگر می‌خواهیم مردم به خرید کالای خارجی عادت نکنند، باید از کالای ایرانی به طور بی‌شائبه حمایت کنیم؛ چرا که حمایت از تولیدات داخلی پاسداری از اقتصاد ملی و تداوم راه شهیدان است؛ بنابراین ابتدا دولت باید دامن خودش را از آلودگی به معضل خرید کالای خارجی و ترجیح آن بر تولیدات داخلی پاک نگه دارد و با نهایت پاکی، سلامت و درستکاری عمل کنند. دستگاه‌های مسئول باید با رسیدگی به موضوع مشکلات تولیدکنندگان و معیشت کارگران زمینه‌های لازم برای تولید کالای ایرانی با کیفیت را فراهم کنند. (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۳)

- مصرف کالای خارجی برابر با بیکاری جوانان ایرانی: کنترل مرزها به عنوان مبدأ ورود کالای خارجی و قاچاق، همیشه به عنوان رکن در راه تحقق این موضوع محسوب می‌شود. رسیدگی به وضع زندگی مردم مرزی بسیار مهم است. نباید اجازه داد مرزنشینان ما در محرومیت باقی بمانند و به ابزار دست قاچاقچیان تبدیل شوند که خود باعث محروم‌تر شدن آنان می‌شوند و نباید با مصرف کالاهای خارجی که منجر به بیکار شدن جوانان ایرانی می‌شود، به محرومیت جوانان مرزنشین دامن زد، بلکه با ایجاد مشاغل متعدد در روستاهای مرزی باید جلوی روی آوردن مردم به قاچاق را بگیریم. وسایل باید سامان‌دهی شود و رفت و آمدهای هوایی، جاده‌ای و دریایی منظم شود تا بی‌انضباطی‌ها و تخلفات قابل پیگیری باشند.

همه‌ی دستگاه‌ها باید هماهنگ حرکت کنند و اجازه ندهند متخلفان از شکاف‌های میان آنان استفاده کنند. همه‌ی دستگاه‌ها باید سلیقه‌ها را کنار بگذارند و بر اساس یک دستورالعمل رفتار کنند. حتی اگر تصمیمی از نظر آن‌ها اشتباه است و یا با سلیقه‌ی آنان موافق نیست، وقتی همه یکپارچه عمل کنند، غلط یا درستی آن تصمیم خیلی زود روشن می‌شود. همه باید بدانند که راه اصولی مبارزه با مصرف بی‌رویه‌ی کالاهای خارجی و مقابله‌ی صحیح با بحران‌های بیکاری، مصرف کالای داخلی است که اشتغال فرزندانمان و از بین رفتن بیکاران جامعه را تضمین می‌نماید. (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲)

- مصرف کالای ایرانی و رسالت دستگاه‌های فرهنگی و رسانه‌ها: آگاهی‌های لازم باید به مصرف‌کننده ارائه شود. او باید بداند مصرف کالای خارجی سلیقه‌ای شخصی نیست بلکه به معنای بیکار شدن جوان ایرانی و پدید آمدن مشکلات همراه آن است. در آموزش و پرورش ایران باید برنامه‌ریزی شود تا با افزایش دانش فراگیران، اطلاع او از هویت فرهنگی و منافع ملی افزایش یابد. متأسفانه بسیاری از لوازم‌التحریر دانش‌آموزان ایرانی از خارج وارد می‌شود. این به آن معناست که ایرانی از کودکی می‌آموزد کالای خارجی استفاده کند. در رادیو و تلویزیون باید محدودیت‌های بیش‌تری برای تبلیغات کالاهای خارجی اتخاذ شود تا رسانه‌ی ملی کارکردی ضد توسعه‌ی ملی نداشته باشد. به یاد داشته باشیم قاچاق کالا یکی از موانع توسعه در ایران است. فرهنگ شهروندان باید به گونه‌ای تغییر کند که هر شهروند بداند مصرف کالای قاچاق به معنای بیکاری جوان ایرانی است.

- اصلاح قوانین مالیاتی و گمرکی: متأسفانه در برخی موارد نظام مالیاتی کشور از تولید مالیات می‌گیرد، اما فعالیت‌های واسطه‌ای و دلالی مالیات نمی‌پردازد. یافتن راهکاری برای اخذ مالیات از سرمایه و درآمد باید مورد توجه قرار گیرد. در این زمینه همچنین باید حقوق گمرکی کالاهای تجملی و کالاهایی که مشابه آن در ایران تولید می‌شود افزایش یابد. (همان، ۱۳۹۵)

- رسالت مسئولان: مسئولان کشور باید همواره به یاد داشته باشند که بر اساس حدیث شریف «الناس علی دین ملوکهم» الگوی مردم هستند؛ بنابراین ساده‌زیستی و استفاده از